

APSTIPRINU

Latgales industriālā tehnikuma
direktore I. Ostrovska

2022.gada 30.novembrī.

Darba aizsardzības instrukcija Nr. 68
Drošības zīmju lietošana darba vietās.

1. Vispārīgās prasības

Darba aizsardzības instrukcija (turpmāk - **Instrukcija**) ir uzņēmuma iekšējais normatīvais dokuments, ar kuru darba devējs nosaka darba aizsardzības prasības par drošības zīmju lietošanu, kas jāievēro uzņēmuma darbiniekam. Instrukcija izstrādāta balstoties uz Darba aizsardzības likumu, darba aizsardzības likuma 25. panta kārtībā izstrādātajiem 03.09.2002 MK not. Nr.400 „Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā” un ar drošības zīmju lietošanu saistošajiem 19.04.2016 MK not. Nr.238 „Ugunsdrošības noteikumi” un saistošajiem 08.10.2013 MK not. Nr. 1041 „Noteikumi par obligāti piemērojamo energostandartu, kas nosaka elektroapgādes objektu ekspluatācijas organizatoriskās un tehniskās drošības prasības”.

Instrukcijas mērķis ir iepazīstināt nodarbinātos ar drošības zīmēm, kas ir uz konkrētu objektu, darbību vai situāciju attiecināma zīme, signālkršojums, akustisks vai roku signāls, kā arī vārdiska saziņa, kas sniedz drošības informāciju darba vietā un kuru lietošanu nosāka ārējie normatīvie akti.

Atbildīgais par Instrukcijā noteikto darba aizsardzības prasību, kā arī drošības zīmju prasību ievērošanu ir uzņēmumā nodarbinātais, kā arī personas, kuras nav saistītas ar uzņēmuma darbību, bet kuras uzturas objektā, uzņēmuma un tā struktūrvienību teritorijā.

2. Drošības zīmes, signāli, signālkršojums un vārdiska saziņa darba vietās

2.1. Uzņēmums nodrošina drošības zīmju iegādi, izvietošanu un uzturēšanu.

2.2. Uzņēmumā norīkotā atbildīgā persona veic nodarbināto iepazīstināšanu ar drošības zīmēm un to lietojumu.

2.3. Drošības zīme ir uz konkrētu objektu, darbību vai situāciju attiecināma zīme, signālkršojums, akustisks vai roku signāls, kas arī vārdiska saziņa, kas sniedz drošības informāciju darba vieta.

2.4. Drošības zīmes paredzētas darbinieku uzmanības piesaistīšanai tiešajām vai brīdināšanai par bīstamas situācijas iespējamību, tās sniedz viņiem nepieciešamo informāciju par noteiktas darbības aizliegšanu vai nepieciešamo rīcību darba vietā (sk. Tab. Nr.1.).

2.5. Drošības zīmes tiek izmantotas tik ilgi, cik ilgi pastāv riska situācija vai zonas bīstamība.

2.6. Drošības zīmes izmanto, lai norādītu uz noteiktiem riska faktoriem vai situācijām, kurus nav bijis iespējams novērst. Stimuli (pamudinājumi) var tikt uztverti ar cilvēka maņu orgānu palīdzību. Galvenie no tiem ir redzes un dzirdes orgāni zīmju vai signālu uztveršanai, kas saistīti ar krāsām, ģeometriskām figūrām, skaņu vai gaismu pārraidīšanu, kā arī ar žestu zīmēm.

2.7. Drošības zīmes pašas par sevi nekad nespēj novērst riska faktorus, tāpēc tās nav uzskatāmas par riska faktoru novēršanas līdzekli, tās ir tikai papildu drošības līdzeklis, kas papildina citus aizsardzības līdzekļus, iedarbojoties uz cilvēka izturēšanos (uzvedību), tādējādi novēršot nelaimes gadījumu.

2.8. Drošības zīmes iedala pastāvīgajās zīmēs un īpašiem gadījumiem paredzētajās zīmēs. Pastāvīgi lieto aizlieguma, brīdinājuma, rīkojuma un ugunsdrošības, kā arī pirmās palīdzības, evakuācijas un glābšanās papildzīmes.

2.9. Drošības zīmes jāizvieto tā, lai tās būtu labi saredzamas, nenovērstu nodarbinātā uzmanību un neradītu neērtības viņam veicot darbu, lai neaizšķērsotu ejas un brauktuves, netraucētu kravu pārvietošanai. Lai nemazinātu drošības zīmju efektivitāti, neizvietot pārāk tuvu vai pārāk daudz drošības zīmes vienkopus. Drošības zīmēm jābūt novietotām atbilstošā augstumā un pozīcijā attiecībā pret redzes leņķi, ņemot vērā arī iespējamās šķēršļus, kas varētu rasties riska faktoru vai objekta, par kuru jābrīdina, tiešā tuvumā.

2.10. Drošības zīmes galvenokārt tiek izvietotas uz bīstamo zonu ārējām robežām, vārtiem, telpu ieejas durvīm. Drošības brīdinājuma zīmes, ja nepieciešams, arī etiķetes uz konteineriem vai cauruļvadiem jāpiestiprina vai jāuzlīmē labi redzamās vietās.

2.11. Drošības zīmes tiek lietotas darba vietās, kurās pastāv tiešas un nopietnas briesmas un darba vides risku nevar novērst vai samazināt ar darba organizācijā lietotajiem līdzekļiem, metodēm, procedūrām, tehniskiem līdzekļiem, organizatoriskajiem pasākumiem un citiem

kolektīvās aizsardzības pasākumiem, piemēram, tiek lietotas drošības zīmes ar norādēm par obligātu individuālo aizsardzības līdzekļu (**IAL**) lietošanu darba zonā vai telpā.


2.12. Drošības zīmes tiek lietotas norādēm par ierobežotu piekļuvi darba zonai vai telpai, ņemot vērā darba specifiku vai arī ierīces un aprīkojumu, kas tiek izmantotas un ir pieejamas tikai tur strādājošajiem. Ja drošības zīmes uzstādītas pirms ieejas objektā, uzņēmuma vai uzņēmuma struktūrvienības teritorijā, tad to ievērošana ir saistoša visā objektā, uzņēmuma un tā struktūrvienību teritorijā.








2.13. Drošības zīmes, kas izvietotas uz vārtiem un telpu ieejas durvīm, attiecas uz visu telpu, atsevišķu darbu veikšanas iecirkni vai objekta teritoriju un tās ir jāievēro katrai personai, kas atrodas darba zonā, t.i., gan nodarbinātajiem, gan arī personām, kuras nav saistītas ar uzņēmuma darbību, kuras uzturas objektā, uzņēmuma un tā struktūrvienību teritorijā. Vairāk par Drošības zīmju izvietojumu, uzstādīšanu un to pielietojumu sk. 2. pielikumā.

3. Darba vietā, ņemot vērā attiecīgo situāciju, lieto šādas drošības zīmes:

- 3.1. **aizlieguma zīme** - zīme, kas aizliedz darbību, kura var radīt bīstamu situāciju;
- 3.2. **brīdinājuma zīme** - zīme, kas brīdina par risku vai bīstamību;
- 3.3. **rīkojuma zīme** - zīme, kas norāda uz konkrētu darbību;
- 3.4. **pirmās palīdzības, evakuācijas izeju un glābšanas papildizeju zīme** – sniedz informāciju par pirmās palīdzības sniegšanas vietām, evakuācijas izejām un glābšanas papildizejām;
- 3.5. **ugunsdrošības zīme** - zīme, kas sniedz informāciju par ugunsdzēsības iekārtām un līdzekļiem, un to atrašanās vietām, kā arī informāciju par apzīmējumiem evakuācijas plānos vai ugunsdzēsības, glābšanas un civilās aizsardzības pasākumu plānos;
- 3.6. **informācijas zīme** - zīme, kas sniedz papildinformāciju;
- 3.7. **signālkrašojums** - krašojums ar specifisku nozīmi;
- 3.8. **izgaismota zīme** - zīme, kas izgatavota, izmantojot puscaurspīdīgu vai caurspīdīgu materiālu, un ir no iekšpuses vai aizmugures izgaismota;
- 3.9. **akustisks signāls** - kodēts (iepriekš noteikts) skaņas signāls, kas tiek pārraidīts ar attiecīgu ierīci, neizmantojot cilvēka balsi vai to atdarinošu mākslīgi radītu balsi;
- 3.10. **vārdiska saziņa** - saziņa, kas sniedz kodētu (iepriekš noteiktu) drošības informāciju ar cilvēka balsi vai to atdarinošu mākslīgi radītu balsi, izmantojot piemērotu ierīci;
- 3.11. **roku signāls** - signāls, kas sniedz kodētu (iepriekš noteiktu) drošības informāciju ar roku un plaukstu kustībām vai pozīcijām personām, kuras izpilda apkārtējiem bīstamus manevrus vai atrodas šo manevru darbības zonā.
- 3.12. Drošības zīmēm no visām krāsām to specifiskai lietošanai ir izvēlētas četras krāsas: sarkana, dzeltena, zila un zaļa. Šīs krāsas, izmantotas kopā ar noteiktām ģeometriskām formām, un tās tad arī veido Drošības zīmes. Drošības zīmju veidi apkopoti tabulā Nr.2.
- 3.13. Drošības zīme var tikt izgatavota arī kā izgaismota zīme, izmantojot puscaurspīdīgu vai caurspīdīgu materiālu, un ir no iekšpuses vai aizmugures izgaismota.
- 3.14. Izgaismota zīme var izstarot pārtrauktu un nepārtrauktu gaismas signālu. Izgaismotas zīmes ieslēgšana norāda uz attiecīgas darbības sākumu un tā paliek ieslēgta līdz darbības beigām.
- 3.15. Pārtrauktais signāls informē par augstāku bīstamības pakāpi vai neatliekamu darbību.
- 3.16. Tādu drošības zīmju izvietošana visā uzņēmuma teritorijā, kas visiem nodarbinātajiem dotu iespēju uzzināt par ārkārtas situācijām un/vai sniegtu tiem norādījumus, kā katrā konkrētā gadījumā aizsargāties un rīkoties (ārkārtēju situāciju drošības zīmju sistēma var ietvert akustiskās vai verbālās sazināšanās zīmes (signālus), bet darba vietās, kur trokšņu līmenis to nepieļauj vai arī ir ierobežotas skaņas uztveršanas fiziskās iespējas, tiek izmantotas gaismas zīmes).

Tabula Nr.1.

Drošības zīmes attēls	Nosaukums	Drošības zīmes sniegtā informācija
	Aizlieguma zīmes	Aizliedz darbību, kura var radīt bīstamu situāciju

	Brīdinājuma zīmes	Brīdina par risku vai bīstamību Esi uzmanīgs! Ievēro piesardzību! Pārliecinies!
	Rīkojuma zīmes	Norāda uz konkrētu darbību
 	Pirmās palīdzības zīmes	Sniedz informāciju par pirmās palīdzības sniegšanas vietām (Pārsiešanas līdzekļi un Pirmās palīdzības punkts)
	Evakuācijas izeju un glābšanas papildizeju zīmes	Sniedz informāciju par evakuācijas izejām un glābšanas papildizejām
 	Ugunsdrošības zīmes	Sniedz informāciju par virzienu uz ugunsdzēsības līdzekļu un ugunsdzēsības iekārtu atrašanās vietu

3.17. Signālkrašas nozīmes skaidrojums

Tabula Nr.2.

Signālkraša	Drošības zīme	Krāsojuma nozīme
Sarkana	Aizlieguma zīme Ugunsdrošības zīme	Stāt! Izslēgt! Avārijas atslēgšanas ierīce Evakuācija Bīstama darbība, bīstams objekts Ugunsdzēsības materiālu un iekārtas apzīmējumi, atrašanās vieta
Dzeltena vai dzintara krāsa	Brīdinājuma zīme	Esi uzmanīgs! Ievēro piesardzību! Pārliecinies!
Zila	Rīkojuma zīmes	Konkrēta uzvedība vai darbība
Zaļa	Pirmās palīdzības vai evakuācijas izeju un glābšanas papildizeju zīmes	Nav bīstams, atgriezies normālā režīmā Durvis, izejas, maršruti, iekārtas, ierīces

3.18. Sarkanu krāsu lieto, lai brīdinātu par Bīstamu darbību vai bīstamu objektu. Nodarbinātajam tas nozīmē - Stāt! Izslēgt!

3.19. Sarkanā krāsā ir Aizlieguma drošības zīmēm un Ugunsdrošības zīmēm. Sarkano signālkrašojumu (signālkrašu) lieto darba aprīkojuma, mašīnu kustīgo vai blakus esošo nekustīgo elementu noņemamu aizsargapvalku, atslēdzējierīču (avārijas atslēdzējierīču, spiediena samazināšanas krānu rokturi), elektrisko skapju, kuros ir atklāti strāvu vadoši elementi, vāku (durvju) iekšējo virsmu, satvērējierīču, tehnoloģiskā procesa signāllampu „Trauksme” un „Bojājums” un cauruļvadu, kas paredzēti cīņai pret ugunsgrēkiem, krāsojumam.

3.20. Dzeltena vai dzintara krāsa, kas Nodarbinātajam tā norāda - Esi uzmanīgs! Ievēro piesardzību! Pārliecinies!

3.21. Zilā signālkraša. Zilo signālkrašu lieto spīdošo (gaismas) signālindikatoru (lampiņa) un citu norādošo un atļaušanas signālierīču krāsojumam.

3.22. Zaļā signālkraša. Zaļās signālkrašas lietošanas piemēri:

3.22.1. Evakuācijas vai rezerves izeju, drošu vietu vai zonu krāsojums;

3.22.2. Signāllampu, kuras ziņo par mašīnu, iekārtu, automātisko vai tehnoloģisko līniju normālu darba režīmu u.c. krāsojums.

3.23. Signālkrašojumu lieto transportlīdzekļu maršrutu apzīmēšanai telpās un ārpus telpām, kur tas nepieciešams nodarbināto aizsardzībai, izmantojot nepārtrauktas joslas labi saredzamā krāsā, vislabāk — baltā vai dzeltenā, ņemot vērā arī grīdas krāsu. Veidojot šos norobežojumus, jāievēro

drošības distance 0,8 m starp transporta līdzekļiem un tuvākajiem priekšmetiem, kā arī gājējiem un transporta līdzekļiem.

3.24. Viens no drošības zīmju veidiem ir signālkrāsojums, ir krāsojums ar specifisku nozīmi kuru lieto vietās, kurās iespējama sadursme ar šķēršļiem, vietās, kurās iespējama krišana, vietās, kurās pastāv krītošu priekšmetu draudi un vietās, kurās pastāv riska faktori, kas saistīti ar triecieniem un sitieniem, lai no tiem izvairītos.

3.24.1. Cauruļvadus marķē atbilstoši to saturam, ievērojot šādas prasības:

3.24.1.1. zils - skābeklis;

3.24.1.2. zaļš - ūdens;

3.24.1.3. sarkans - tvaiks;

3.24.1.4. pelēks - gaiss;

3.24.1.5. dzeltens - degoša gāze;

3.24.1.6. melns - nedegoša gāze (šķidrums);

3.24.1.7. oranžs - skābe;

3.24.1.8. violets - sārms;









3.24.1.9. brūns - degošs šķidrums.

3.24.2. Drošības zīmes uz cauruļvadiem jāizvieto pietiekamā daudzumā visa cauruļvada garumā un vienmēr arī to vietu tuvumā, kuras ir īpaši bīstamas, kas ir savienojumu vietas vai ventiļi. Iekšējie cauruļvadi tiek marķēti ik pēc 10 m ražošanas telpās, ņemot vērā vietējos apstākļus, atbildīgākās vietās - cauruļvadu nozarojumos, savienojuma vietās, pie sienām, starpsienām, pārsegumiem, kurus šķērso cauruļvadi, pie ražošanas celtnu ievadiem u.c., bet ārējos cauruļvadus marķē ik pēc 30 - 60 m.

3.24.3. Signālkrāsojuma gredzenus vai etiķetes (marķierus) izvieto ik pēc 4 - 10 m atkarībā no cauruļvadu posmu garuma, cauruļvadu savienojuma vietās un abās pusēs no vārstiem, aizbīdņiem, apkalpojošām iekārtām, sienām, kuras šķērso cauruļvadi, kā arī signālkrāsojuma gredzenu marķējumu izvieto jebkurā vietā, kur marķējums ir nepieciešams. Nepieciešamības gadījumā cauruļvadus papildus marķē ar bultām, kas norāda plūsmas virzienu cauruļvadā.

3.25. Redzamos konteinerus un cauruļvadu sistēmas, kurās tiek glabātas plūstošas vielas, to apzīmēšanai lieto drošības zīmes, kuras apkopotas 3. tabulā.

Tabula Nr.3.

Attēls	Numurs. Nozīme	Attēls	Numurs. Nozīme
	4.1. Degoša viela vai ugunsbīstama telpa		4.2. Eksplozīva viela vai sprādzienbīstama telpa
	4.3. Toksiska viela		4.4. Kodīga viela
	4.5. Radioaktīva viela vai jonizējošs starojums		4.11. Oksidējoša viela
	4.16. Bioloģiskais risks		4.18. Kaitīga vai kairinoša viela. Zīmes fons ir dzintara krāsā

3.25.1. Uz etiķetes, kuras tekstam jābūt nenodzēšamam, skaidri un salasāmi jānorāda:

3.25.1.1. Vielas nosaukums vai ķīmiskā formula;

3.25.1.2. Simboli un norādījumi par briesmām melnā krāsā uz oranža fona; katram simbolam jāaizņem vismaz 1/10 no etiķetes laukuma, bet nekādā gadījumā tas nedrīkst aizņemt mazāk par 1 cm²;

3.25.1.3. frāzes, atbilstošas specifiskiem riska faktoriem (R frāzes) un padomiem ievērot piesardzību (S frāzes), bet uz tām vielām, kam tas piešķirts - ES numurs.

3.26. Ar signālkrašojumu apzīmē kustības maršrutus objektā, uzņēmuma un tā struktūrvienību teritorijā kura izmēriem jābūt proporcionāliem šķēršļu vai bīstamo vietu izmēriem. Svītras izvietojas tā, lai tās norādītu drošu distanci starp transportlīdzekļiem un jebkuru objektu, kurš var atrasties blakus, kā arī starp gājējiem un transportlīdzekļiem.

3.27. Transportlīdzekļu kustības maršrutus telpās, kur tas nepieciešams nodarbināto aizsardzībai, apzīmē ar krāsotām, skaidri redzamām, nepārtrauktām svītrām (baltām vai dzeltenām), ņemot vērā grīdas seguma krāsu.

3.28. Signālkrašojumu no sarkanām un baltām svītrām lieto vietās kur cilvēkiem var apdraudēt kustībā esoši transportlīdzekļi, piemēram, pagaidu darba vietas un atsevišķu darbu veikšanas iecirkņi uz ārējiem satiksmes ceļiem, kur norobežojumam izmanto aizsargbarjeras, kuras pārklātas ar signālkrašojuma sarkanām un baltām svītrām, bet signālkrašojumu no dzeltenām un melnām svītrām lieto vietās kurās cilvēkiem iespējama sadursme ar šķēršļiem, krišana vai pastāv krītošu objektu draudi.

3.29. Signālkrašojuma dzeltenām un melnām vai sarkanām un baltām svītrām jābūt vienāda platuma un novietotām 45° leņķī (piemēru skatīt 1. attēlā).



1. attēls

4. Drošības zīmju (signālkrašojuma) izvietošana darba vietās uz ceļiem

4.1. Darba vietas aprīkojumam lieto brīdinājuma ierīces ceļa vertikālos apzīmējumus, kas neietilpst darba vietās lietojamo ceļa apzīmējumu grupā, t.i. signāllentes, signāluginis un brīdinājuma plakāts.

4.2. Signāllentes (skatīt 1. attēlu) ir blīva polimēru materiāla signāllente ar sarkanām un baltām svītrām un to lieto kā papildu brīdinājuma un optiskās orientācijas līdzekli apdzīvotās vietās.

4.3. Signāllentes jānovelk starp vadstatņiem, norobežojot brauktuvi no darba vietas (attālums starp lentes stiprinājuma vietām nedrīkst pārsniegt 10 m), vai starp palīgbarjerām, atdalot ietvi no darba vietas (attālums starp lentes stiprinājuma vietām nedrīkst pārsniegt 4,0 m).

4.4. Signāllentes nostiprina uz norobežojošajiem elementiem vai uz speciāliem atbalsta elementiem darba vietas pusē vismaz divās kārtās, no kurām zemākā nostiprināta ne zemāk par 0,5 m, bet augstākā – ne zemāk par 1,0 m virs zemes.

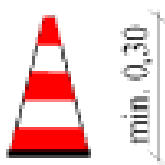
4.5. Ar signāllentēm var apzīmēt materiālu krautnes vai būvmašīnu novietojuma vietas (ārpus ceļa zemes klātnes robežām) pēc darba laika.

4.6. Krustojumā darba vietu norobežo ar barjerām (visos braukšanas virzienos), ja nepieciešams, uzstāda aizsargierīces.

4.7. Ceļa vertikālais apzīmējums – Vadstatnis (2. attēls) un Vadkonuss (3. attēls):

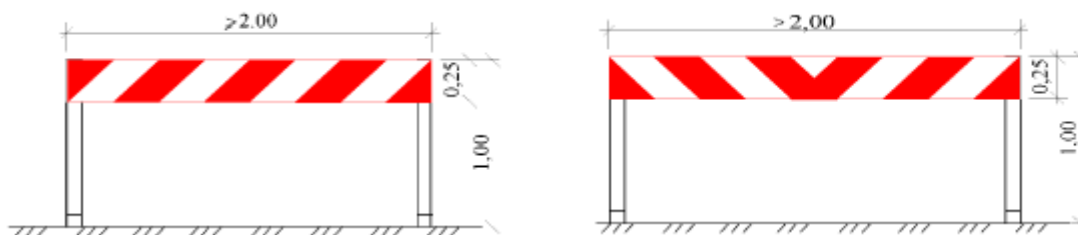


2.attēls



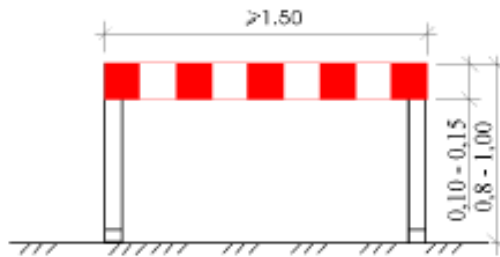
3.attēls

4.8. Barjera. Barjeras (skatīt 4., 5. attēlu) lieto apdzīvotās vietās ilgstošo un īslaicīgo darba vietu šķēršnorobežošanai brauktuves zonā kā darba vietas aizsargierīci.



4.attēls

4.9. Palīgbarjera. Palīgbarjeru lieto darba vietas ietvju zonā garennorobežojumam un šķērsnorobežojumam kā darba vietas aizsargierīci.



5.attēls

5. Cirsma izstrādes tehnoloģiskajā kartē lietotie apzīmējumi un drošības zīme

- 5.1. Zonas, kurās var tikt apdraudēta nodarbināto un citu personu drošība un veselība (turpmāk – bīstamā zona), apzīmē ar atbilstošām drošības zīmēm (pielikums nr.6.) saskaņā ar normatīvajiem aktiem par darba aizsardzības prasībām drošības zīmju lietošanā.
- 5.2. Drošības zīmes izvieto arī cirsmas ārpusē uz meža ceļiem un gājēju celiņiem, kas šķērso cirsmu vai piekļaujas tai.
- 5.3. Veicot darbus uz autoceļiem un ceļu zemes nodalījuma joslā, kā arī nozāgējot kokus pie autoceļiem, ja bīstamā zona saskaras ar autoceļu, izvieto zīmes saskaņā ar normatīvajiem aktiem par darba vietu aprikošanu uz ceļiem (instrukcijas 4.punkts)

6. Akustiskais signāls - kodēts (iepriekš noteikts) skaņas signāls, kas tiek pārraidīts ar attiecīgu ierīci, neizmantojot cilvēka balsi vai to atdarinošu mākslīgi radītu balsi.

- 6.1. Akustiskais signāls var tikt lietots, ja nepieciešams informēt par bīstamību vai risku, ja nepieciešams dot norādījumus izpildīt konkrētas darbības un evakuācijas gadījumos.
- 6.2. Akustiska signāla ieslēgšana norāda uz attiecīgas darbības sākumu un tas paliek ieslēgts līdz darbības beigām. Signālam jābūt gatavam atkārtotai ieslēgšanai uzreiz pēc lietošanas;
- 6.3. Akustiskajam signālam, tiklīdz tas sāk darboties, jānorāda uz nepieciešamību veikt konkrētas darbības un tam jādarbojas, kamēr vien pastāv šī nepieciešamība.
- 6.4. Akustiskajam signālam jābūt skaidrākam un skaļākam par apkārtējās vides trokšņiem — tādām, kas būtu skaidri sadzirdams, bet tai pat laikā ne pārāk traucējošs.
- 6.5. Akustiskajam signālam, kas informē par evakuāciju, jābūt nepārtrauktam.

7. Vārdiska saziņa - saziņa, kas sniedz kodētu (iepriekš noteiktu) drošības informāciju ar cilvēka balsi vai to atdarinošu mākslīgi radītu balsi, izmantojot piemērotu ierīci. Vārdiska saziņa (verbālā komunikācija) notiek starp runātāju vai raidītāju un vienu vai vairākiem klausītājiem, izmantojot īsus tekstus, teikumus, vārdu grupas vai atsevišķus vārdus, kas var būt kodificēti.

7.1. Vārdiskā saziņa ir:

- 7.1.1. „Sākt!” – lai norādītu darbības sākšanu;
- 7.1.2. „Stop!” - lai pārtrauktu kustību;
- 7.1.3. „Beigt!” – lai izbeigtu darbību;
- 7.1.4. „Celt!” – lai celtu kravu;
- 7.1.5. „Zemāk!” – lai kravu nolaistu zemāk;
- 7.1.6. „Bīstami!” – lai novērstu avārijas situāciju;

- 7.1.7. „**Ātrāk!**” – lai paātrinātu kustību drošības nolūkos;
- 7.1.8. „**Lēnāk!**” – lai palēninātu kustību drošības nolūkā.
- 7.2. **Vārdisko saziņu izmantojot kopā ar roku signāliem lieto koda vārdus:**
- 7.2.1. „**Uz priekšu!**” - lai kravu pārvietotu uz priekšu;
- 7.2.2. „**Atpakaļ!**” - lai kravu pārvietotu atpakaļ;
- 7.2.3. „**Pa labi!**” - lai kravu pārvietotu pa labi;
- 7.2.4. „**Pa kreisi!**” - lai kravu pārvietotu pa kreisi.
- 7.3. Ja vārdiskā komunikācija tiek izmantota roku signālu (žesta zīmju) vietā vai arī kā papildinājums tai, jālieto tādi vārdi, kā:
- 7.3.1. **Sākums:** lai norādītu uz vadības pārņemšanu.
- 7.3.2. **Stāt:** lai pārtrauktu vai izbeigtu kādu kustību.
- 7.3.3. **Beigas:** lai pabeigtu kādu darbību.
- 7.3.4. **Pacelt:** lai paceltu kravu.
- 7.3.5. **Nolaist:** lai nolaistu kravu.
- 7.3.6. **Virzīties uz priekšu, atkāpties pa labi, pa kreisi:** lai norādītu kādas kustības virzienu (šo virzienu nosaukumus, ja nepieciešams, var apvienot ar atbilstošajām žestu zīmēm).
- 7.3.7. **Briesmas:** lai veiktu avārijas apstāšanos.
- 7.3.8. **Ātri:** lai drošības apsvērumu dēļ paātrinātu kādu kustību.

8. Roku signāls - signāls, kas sniedz kodētu (iepriekš noteiktu) drošības informāciju ar roku un plaukstu kustībām vai pozīcijām personām, kuras izpilda apkārtējiem bīstamus manevrus vai atrodas šo manevru darbības zonā.

8.1. Ikdienā lietojami darba drošības prasībām atbilstoši roku signāli (Roku signālus sk. Instrukcijas 3. pielikumā „Darba vietās lietojamie roku signāli”).

8.2. Signalizētājs, kas raida operatoram signālus par veicamajiem manevriem, ir atbildīgs par raidītajiem roku signāliem.

8.3. Signalizētāja apģērba elementos jāizmanto viens vai vairāki attiecīgi atpazīstami elementi, piemēram, signālkrāsas jaka vai aizsargķivere.

8.4. Identifikācijas elementiem jābūt spilgtās krāsās, ja iespējams, visiem elementiem vajadzētu būt vienas krāsas un tos drīkstētu izmantot tikai signalizētājs – atbildīgais par roku signālu zīmju raidīšanu.

9. Drošības zīmju uzturēšana.

9.1. Atbildīgais par izgaismoto zīmju, akustiska signāla, drošības zīmju izvietošanu būvobjektā vai atsevišķi iekārtotā darbu veikšanas iecirknī vai uz to ārējās robežas, nepieciešamības gadījumā to atjaunošanu, ir tiešais darbu vadītājs.

9.2. Izgaismoto zīmju un akustiska signāla funkcionēšanu un efektivitāti jāpārbauda pirms tā uzstādīšanas un turpmāk ne retāk kā reizi mēnesī.

SASTĀDĪJA: darba aizsardzības speciālists _____ S. Naglis

Pielikumā:

Pielikums Nr.1. Drošības zīmes uz 5 lpp.

Pielikums Nr.2. Drošības zīmju izvietošanas un uzstādīšanas vietas un to pielietojums uz 7 lpp.

Pielikums Nr.3. Darba vietās lietojamie Roku signāli uz 2 lpp.

Pielikums Nr.4. Darba vietās lietojamās drošības zīmes elektrodrošībai uz 1 lpp.

Pielikums Nr.5. Darba vietās lietojamās drošības zīmes ugunsdrošībai uz 3 lpp.

Pielikums Nr.1.

Drošības zīmes

Drošības zīmes un lietošana darba vietās saskaņā ar 03.09.2002. gada MK not. Nr.400 „Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā” 2.pielikumu, kas izdots saskaņā ar Darba aizsardzības likuma 25.panta 7.punktu.

1. Aizlieguma zīmes

Aizlieguma zīmes aizliedz darbību, kura var radīt bīstamu situāciju.

**2.1. nesmēkēt****2.2. smēķēšana un
atklāta liesma
aizliegta****2.3. gājēju kustība
aizliegta****2.4. nedzēst ar
ūdeni****2.5. nav dzerams****2.6. nepiederošām
personām
kustība aizliegta****2.7. iekšējā
transporta
kustība aizliegta****2.8. nepieskarties****2.9. aizliegts
(ar skaidrojošo
uzrakstu)****2.10. nestāvēt
zem kravas****2.11. sastatņu
montāža**

2. Brīdinājuma zīmes.

Brīdinājuma zīmes brīdina par risku vai bīstamību.



4.1. degoša viela
vai ugunsbīstama
telpa



4.2. eksplozīva viela
vai sprādzienbīstama
telpa



4.3. toksiska viela



4.4. kodīga viela



4.5. radioaktīvā
viela vai jonizējošs
starojums



4.6. uzmanību,
pacelta krava



4.7. iekšējais
transports



4.8. bīstami,
elektrība



4.9. vispārēja
bīstamība



4.10. lāzera stars



4.11. oksidējoša
viela



4.12. nejonizējoša
radiācija vai
starojums



4.13. spēcīgs
magnētiskais lauks



4.14. uzmanību,
šķēršļi



4.15. uzmanību,
nelīdzens



4.16. bioloģiskais
rīks



4.17. zema
temperatūra



4.18. kaitīga vai
kairinoša viela*



4.19. eksplozīva
vide



4.20. sastatnes



**4.21. uzmanību,
pakāpiens**



**4.22. uzmanību,
slidens**



4.23. dziļš ūdens



4.24. zemējums



**4.25. uzmanību,
krītoši objekti**



**4.26. augsta
temperatūra**



**4.27. uzmanību,
karsta virsma**



**4.28. uzmanību,
karsts tvaiks**

Piezīme.

* Šīs zīmes fons ir dzintara krāsā, lai atšķirtu to no līdzīgas ceļazīmes.

3. Rīkojuma zīmes.

Rīkojuma zīmes norāda uz konkrētu darbību.



**6.1. jālieto
aizsargbrilles**



**6.2. jālieto
aizsargķivere**



**6.3. jālieto dzirdes
aizsardzības līdzekļi**



**6.4. jālieto
gāzmaska,
respirators**



**6.5. jālieto
darba apavi**



**6.6. jālieto
aizsargcimdi**



**6.7. jālieto
aizsargkostīms**



**6.8. jālieto sejas
aizsardzības
līdzekļi**



**6.9. jālieto
aizsargjosta**



**6.10. jālieto
respirators**



**6.11. jālieto
antistatiski apavi**



**6.12. jālieto
sejas maska**



**6.13. gājēju ceļš
(maršruts)**



**6.14. vispārīgā
rīkojuma zīme (lieto
kopā ar citām zīmēm)**

4. Pirmās palīdzības un glābšanas papildizeju zīmes.

Pirmās palīdzības, evakuācijas izeju un glābšanas papildizeju zīmes sniedz informāciju par pirmās palīdzības sniegšanas vietām, evakuācijas izejām un glābšanas papildizejām.



8.1. pirmās
palīdzības punkts



8.2. nestuves



8.3. sanitārā
apstrāde



8.4. acu skalošana



8.5. elpošanas
līdzekļi



8.6. pārsiešanas
līdzekļi



8.7. droša
pulcēšanās vieta



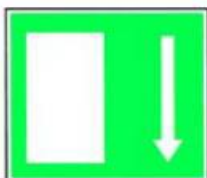
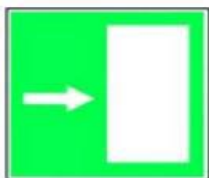
8.8. atdzīvināšanas
līdzekļi



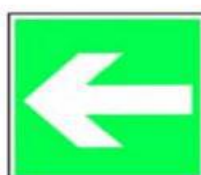
8.9. tālrunis neatliekamās
medicīniskās palīdzības
izsaukšanai



9.1. papildizeja, ceļš, maršruts




9.2. kustības virziens





Pielikums Nr.2.

Drošības zīmju izvietojšanas un uzstādīšanas vietas un ieteikumi to pielietojumam

3. tabula

Attēls	Numurs	Nozīme	Piemēri izvietojšanas, uzstādīšanas vietām, ieteikumi lietošanai
Aizlieguma drošības zīmes			
	2.1.	Nesmēķēt	Izvieta uz durvīm un sienām telpās, iecirkņos ar viegli uzliesmojošām vielām vai telpās, kurās smēķēšana aizliegta. Lieto, kad smēķēšana var būt par ugunsgrēka cēloni.
	2.2.	Smēķēšana un atklāta liesma aizliegta	Izvieta uz ieejas durvīm, sienām telpās, iecirkņos, darba vietās, uz tvertnēm, ražošanas taras. Lieto, kad atklātā uguns un smēķēšana var būt par ugunsgrēka cēloni.
	2.3.	Gājēju kustība aizliegta	Lieto, kad gājēju kustība aizliegta. Izvieta pie bīstamo zonu, telpu, iecirkņu ieejām.
	2.4.	Nedzēst ar ūdeni	Izvieta elektroiekārtas izvietojuma vietās, noliktavās un citās vietās, kur aizdegšanās vai ugunsgrēka gadījumā nedrīkst lietot ūdeni.
	2.5.	Nav dzerams	Izvieta uz tehniskā ūdensvada un tilpnēm ar dzeršanai un sadzīves vajadzībām nederīgu tehnisko ūdeni.
	2.6.	Nepiederošām personām kustība aizliegta	Izvieta pie ieejām teritorijā, objektos, iecirkņos, uz telpu durvīm, pie bīstamām zonām, kad ieeja (pāreja) aizliegta, vai dienesta ieejas (pārejas) apzīmēšanai.
	2.7.	Iekšējā transporta kustība aizliegta	Izvieta vietās, kurās aizliegts lietot grīdas transporta līdzekļus, piemēram, iekrāvējus, transportierus.
	2.8.	Nepieskarties	Izvieta uz iekārtas, iekārtas mezgliem, durstiņām, paneļiem vai citām virsmām, kurām pieskaršanās ir bīstama.
	2.9.	Aizliegts (ar skaidrojošo uzrakstu)*	Izvieta vietās, kur nepieciešams brīdināt par bīstamību, nosakot konkrētas darbības aizliegumu. Lieto ar skaidrojošo uzrakstu.








	2.10.	Nestāvēt zem kravas	Izvieta bīstamās zonās, kurās notiek iekraušanas – izkraušanas darbi ar ceļamierīcēm.
	2.11.	Sastatņu montāža	Izvieta vietās, kurās veic sastatņu montāžas – demontāžas darbus.

Piezīme. * Skaidrojošo melnas vai sarkanas krāsas uzrakstu izvieta zīmes centrā, nelietojot sarkanu šķērsvītrū.

Brīdinājuma drošības zīmes





	4.1.	Degoša viela vai ugunsbīstama telpa	Izvieta uz ieejas durvīm, skapju durtiņām, tvertnēm u.c. Lieto uzmanības pievēršanai ugunsbīstamām telpām, telpām ar viegli uzliesmojošām vielām.
	4.2.	Eksplodīva viela vai sprādzienbīstama telpa	Izvieta uz ieejas durvīm, telpu sienām, skapju durtiņām, tvertnēm u.c. Lieto uzmanības pievēršanai sprādzienbīstamajām vielām, telpām un iecirkņiem.
	4.3.	Toksiska viela	Izvieta toksisko vielu glabāšanas, izdalīšanās, ražošanas un lietošanas vietās.
	4.4.	Kodīga viela	Izvieta kodīgo un koroziālo vielu glabāšanas, izdalīšanās, ražošanas un lietošanas vietās.
	4.5.	Radioaktīvā viela vai jonizējošs starojums	Izvieta uz telpu durvīm, skapju durtiņām un citās vietās, kurās atrodas un tiek pielietotas radioaktīvās vielas vai ir jonizējošs starojums.
	4.6.	Uzmanību, pacelta krava	Izvieta izmantojamās celšanas vai transporta iekārtas bīstamo zonu tuvumā, būvlaukumos, iecirkņos, cehos, darbnīcās u.c.
	4.7.	Iekšējais transports	Izvieta iecirkņos un telpās, kurās tiek veikti iekraušanas – izkraušanas darbi.
	4.8.	Bīstami, elektrība	Izvieta uz gaisvadu līniju balstiem, elektroiekārtas un aparātūras korpusiem, vadības pultīm, sadales skapju durvīm, sadalītais ieejas durvju un vārtu ārpuses, uz jaudas slēdžu un transformatoru kameru durvīm, iekārtas elektrovadošo daļu sietveida vai blīvajiem nožogojumiem, kuri novietoti ražošanas telpās.
	4.9.	Vispārēja bīstamība	Izvieta vietās, kur nepieciešams brīdināt par bīstamību, kur apgrūtināta informācijas sniegšana ar signālrāsojumu vai simboliem. Lieto ar citām brīdinājuma drošības zīmēm un ar skaidrojošo uzrakstu.

	4.10.	Lāzera stars	Izvieta uz telpu durvīm, iekārtas, ierīcēm un citās vietās, kurās ir lāzera stars.
	4.11.	Oksidējoša viela	Izvieta uz telpu durvīm, skapju durtiņām uzmanības pievēršanai par oksidējošas vielas esamību.
	4.12.	Nejonizējoša radiācija vai starojums	Izvieta uz telpu durvīm, iekārtas, ierīcēm un citās vietās, kurās iedarbojas nejonizējošā radiācija vai starojums.
	4.13.	Spēcīgs magnētiskais lauks	Izvieta uz telpu durvīm, iekārtas, ierīcēm un citās vietās, kurās iedarbojās spēcīgs magnētiskais lauks.
	4.14.	Uzmanību, šķēršļi	Izvieta vietās, kurās var paklupt neievērojamu šķēršļu dēļ.
	4.15.	Uzmanību, nelidzens	Izvieta nelidzenās vietās, kurās var paklupt.
	4.16.	Bioloģiskais risks	Izvieta veselībai kaitīgo bioloģisko vielu, t.sk., patogēno mikroorganismu (baktēriju, vīrusu, sēnīšu u.c.) glabāšanas, ražošanas un lietošanas vietās.
	4.17.	Zema temperatūra	Izvieta uz saldētavu durtiņām, sasaldēšanas kameru durvīm, uz kompresoru agregātiem un citām saldēšanas ierīcēm. Lieto, kur ir zema temperatūra.
	4.18.	Kaitīga vai kairinoša viela*	Izvieta veselībai kaitīgo vai kairinošo vielu glabāšanas, ražošanas un lietošanas vietās.
	4.19.	Eksplozīva vide	Izvieta uzmanības pievēršanai par eksplozīvas vides esamību.
	4.20.	Sastatnes	Izvieta uzmanības pievēršanai uzstādītām sastatnēm būvlaukumos, pie ēku un celtņu fasādēm.
	4.21.	Uzmanību, pakāpiens	Izvieta uzmanības pievēršanai vietās, kurās var paklupt esošā pakāpiena dēļ.

	4.22.	Uzmanību, slidens!	Izvieta uzmanības pievēršanai teritorijā un iecirkņos, kur ir slidenas vietas.
	4.23.	Dziļš ūdens	Izvieta uzmanības pievēršanai ūdenskrātuvēm, kurās ir dziļš ūdens.
	4.24.	Zemējums	Izvieta elektroiekārtu, mašīnu, mehānismu u.c. zemējuma vietās.
	4.25.	Uzmanību, krītoši objekti!	Izvieta uzmanības pievēršanai krītošo objektu bīstamās vietās.
	4.26.	Augsta temperatūra	Izvieta uzmanības pievēršanai augstai temperatūrai darba vietās un uz iekārtas.
	4.27.	Uzmanību, karsta virsma!	Izvieta uzmanības pievēršanai karstai virsmai darba vietās un uz iekārtas.
	4.28.	Uzmanību, karsts tvaiks!	Izvieta uzmanības pievēršanai karstam tvaikam darba vietās, uz iekārtas un tvaika cauruļvadiem.








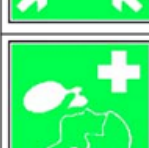

Piezīme. * Šīs zīmes fons ir dzintara krāsā, lai atšķirtu to no līdzīgas ceļazīmes.

Rīkojuma drošības zīmes



	6.1.	Jālieto aizsargbrilles	Izvieta darba vietās un iecirkņos, pie iekārtas, kur nepieciešama redzes aizsardzība pret darba vides bīstamo un kaitīgo faktoru iedarbību.
	6.2.	Jālieto aizsargķivere	Izvieta darba vietās un iecirkņos, būvlaukumos, kur ir nepieciešama galvas aizsardzība pret krītošiem priekšmetiem.
	6.3.	Jālieto dzirdes aizsardzības līdzekļi	Izvieta darba vietās un iecirkņos ar paaugstinātu trokšņa līmeni (virs 85dB(A)), kur ir nepieciešama dzirdes aizsardzība.
	6.4.	Jālieto gāzmaska, respirators	Izvieta darba vietās un iecirkņos, kur ir nepieciešama gāzmaskas vai respiratora lietošana elpošanas orgānu aizsardzībai pret darba vidē saturošām kaitīgām gāzēm, tvaikiem vai aerosoliem.








	6.5.	Jālieto darba apavi	Izvieta darba vietās un iecirkņos, kur ir nepieciešama aizsardzība pret darba vides bīstamo un kaitīgo faktoru iedarbību.
	6.6.	Jālieto aizsargcimdi	Izvieta darba vietās un iecirkņos, kur ir nepieciešama roku aizsardzība pret darba vides bīstamo un kaitīgo faktoru iedarbību, t.sk., aizsardzībai no elektriskās traumas.
	6.7.	Jālieto aizsargkostīms	Izvieta darba vietās un iecirkņos, kur ir nepieciešama ķermeņa aizsardzība pret darba vides bīstamo un kaitīgo faktoru iedarbību.
	6.8.	Jālieto sejas aizsardzības līdzekļi	Izvieta darba vietās un iecirkņos, kur ir nepieciešama sejas aizsardzība pret darba vides bīstamo un kaitīgo faktoru iedarbību.
	6.8.	Jālieto sejas aizsardzības līdzekļi	Izvieta darba vietās un iecirkņos, kur ir nepieciešama sejas aizsardzība pret darba vides bīstamo un kaitīgo faktoru iedarbību.
	6.9.	Jālieto aizsargjosta	Izvieta darba vietās un iecirkņos, kur drošai darba veikšanai nepieciešams lietot aizsargjostu. Lieto, veicot darbu augstumā, slēgtās tīlnēs, kanalizācijas u.c. akās, kolektoros.
	6.10.	Jālieto respirators	Izvieta darba vietās un iecirkņos kur ir nepieciešama respiratora lietošana elpošanas orgānu aizsardzībai pret darba vides kaitīgiem faktoriem.
	6.11.	Jālieto antistatiski apavi	Izvieta darba vietās un iecirkņos, kur ir nepieciešama aizsardzība pret statiskās elektrības iedarbību.
	6.12.	Jālieto sejas maska	Izvieta darba vietās un iecirkņos, kur ir nepieciešama sejas maskas lietošana elpošanas orgānu aizsardzībai pret darba vides kaitīgiem faktoriem.
	6.13.	Gājēju ceļš (maršruts)	Izvieta teritorijā un iecirkņos vietās, kur atļauta pāreja.
	6.14.	Vispārīgā rīkojuma zīme (lieto kopā ar citām zīmēm)	Izvieta teritoriju un ražošanas telpu darba vietās, kur nodrošināta droša darbu veikšana, piemēram, ar skaidrojošu uzrakstu melnā krāsā "Strādāt šeit!" u.c.

Pirmās palīdzības un glābšanas papildizeju zīmes

	8.1.	Pirmās palīdzības punkts	Izvieta uz pirmās palīdzības punkta durvīm.
	8.2.	Nestuves	Izvieta uz sienām un telpu durvīm nestuvju atrašanās vietu apzīmēšanai.
	8.3.	Sanitārā apstrāde	Izvieta uz sienām un durvīm dušas telpu atrašanās vietu apzīmēšanai.
	8.4.	Acu skalošana	Izvieta uz sienām un durvīm acu skalošanas telpas atrašanās vietas apzīmēšanai.
	8.5.	Elpošanas līdzekļi	Izvieta uz sienām un durvīm elpošanas līdzekļu atrašanās vietu apzīmēšanai.
	8.6.	Pārsiešanas līdzekļi	Izvieta uz sienām un durvīm pārsiešanas līdzekļu atrašanās vietu apzīmēšanai.
	8.7.	Droša pulcēšanās vieta	Izvieta uz telpu durvīm, sienām un citās vietās ugunsgrēka, avārijas vai citas ārkārtas situācijas gadījumā cilvēku sapulcēšanās punktu (vietu) apzīmēšanai.
	8.8.	Atdzīvināšanas līdzekļi	Izvieta uz sienām un durvīm atdzīvināšanas līdzekļu atrašanās vietu apzīmēšanai.
	8.9.	Tālrunis neatliekamās medicīniskās palīdzības izsaukšanai	Izvieta tālrunu uzstādīšanas vietās.

Glābšanas papildizeju (evakuācijas) zīmes

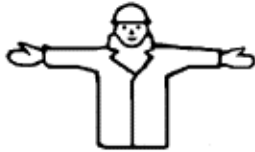





	9.1.1.	Papildizeja, ceļš, maršruts	Izvieta uz telpu sienām, lai norādītu kustības virzienu uz evakuācijas izeju.
	9.1.2.	Papildizeja, ceļš, maršruts	Izvieta virs evakuācijas izeju durvīm.




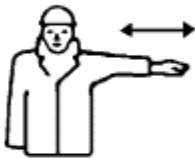


	9.1.3.	Papildizeja, ceļš, maršruts	Izvieta glābšanas papildizeju atrašanās vietu apzīmēšanai.
	9.1.4.	Papildizeja, ceļš, maršruts	Izvieta glābšanas papildizeju atrašanās vietu apzīmēšanai.
	9.1.5.	Papildizeja, ceļš, maršruts	Izvieta glābšanas papildizeju atrašanās vietu apzīmēšanai.
	9.2.1.	Papildizeja, ceļš, maršruts	Izmanto tikai ar citām papildizeju zīmēm kustības virziena norādīšanai.
	9.2.2.	Papildizeja, ceļš, maršruts	Izmanto tikai ar citām papildizeju zīmēm kustības virziena norādīšanai.
	9.2.3.	Papildizeja, ceļš, maršruts	Izmanto tikai ar citām papildizeju zīmēm kustības virziena norādīšanai pa kreisi.
	9.2.4.	Papildizeja, ceļš, maršruts	Izmanto tikai ar citām papildizeju zīmēm kustības virziena norādīšanai pa labi.

3. Pielikums

Darba vietās lietojamie roku signāli

Darba vietās lieto šādus roku signālus, ja attiecīgajos normatīvajos aktos nav noteikts citādi:

Nr. p.k.	Signāls	Nozīme	Apraksts	Ilustrācija
1	2	3	4	5
1.	Sākt!	Uzmanību Sākt darbību	Abas rokas izstieptas horizontāli ar delnām uz priekšu	
2.	Stop!	Pārtraukt kustību	Labā roka pacelta augšā ar delnu uz priekšu	
3.	Beigt!	Izbeigt darbību	Abas rokas savienotas krūšu augstumā	
4.	Celt!	Pacelt kravu	Labā roka pacelta augšā ar delnu uz priekšu un izdara lēnas aplveida kustības	
5.	Zemāk!	Nolaist kravu	Labā roka nolaista lejā ar delnu uz iekšu un izdara lēnas aplveida kustības	
6.	Vertikālā distance	Samazināt vai palielināt vertikālo distanci	Ar rokām norāda būtisko distanci	







7.	Virzīt uz priekšu!	Kravu pārvietot uz priekšu	Abas rokas saliektas ar delnām uz augšu un izdara lēnas kustības uz ķermeņa pusi	
8.	Virzīt atpakaļ!	Kravu pārvietot atpakaļ	Abas rokas saliektas ar delnām uz leju un izdara lēnas kustības prom no ķermeņa	
9.	Pa labi no signalizētāja	Kravu pārvietot pa labi	Labā roka izstiepta horizontāli ar delnu uz leju un lēni izdara sīkas kustības pa labi	
10.	Pa kreisi no signalizētāja	Kravu pārvietot pa kreisi	Kreisā roka izstiepta horizontāli ar delnu uz leju un lēni izdara sīkas kustības pa kreisi	
11.	horizontālā distance	Samazināt vai palielināt horizontālo distanci	Ar rokām norāda būtisko distanci	
12.	Bīstami!	Novērst avārijas situāciju	Abas rokas paceltas augšā ar delnām uz priekšu	
13.	Ātrāk!	Paātrināt kustību	Visas kustības izdara ātrāk	
14.	Lēnāk!	Palēnināt kustību	Visas kustības izdara lēnāk	

Pielikums Nr.4.

Darba vietās lietojamās drošības zīmes elektrodrošībai

Saskaņā ar 08.10.2013 MK not. Nr. 1041 „Noteikumi par obligāti piemērojamo energostandartu, kas nosaka elektroapgādes objektu ekspluatācijas organizatoriskās un tehniskās drošības prasības”.

Lai pievērstu uzmanību un brīdinātu par iespējamiem riskiem, izvieto drošības zīmes atbilstoši normatīvajiem aktiem par DA prasībām drošības zīmju lietošanā.

Grafiskais attēls	Nozīme, nosaukums un izmēri	Lietošana
	Brīdinājuma zīme „Bīstami elektrība” ar 120 mm trīsstūra malas minimālo garumu uz balta kvadrāta	Pārvietojamo brīdinājuma zīmi izvieto ar uzrakstiem uz nožogotās teritorijas iekšpusi un lieto, norobežojot (nožogojot) darba vietu. Pastāvīgi izvieto uz elektroietaišu ieejas durvīm, to ārpusē, uz jaudas slēdžu, transformatoru kameru, sadales skapju durvīm, uz ražošanas telpās spriegumaktīvu daļu nožogojumiem.
	Aizlieguma zīme „Neslēgt” 100 mm aplis uz balta kvadrāta	Pārvietojamo aizlieguma zīmi izvieto uz distances vadības atslēgām, pogām, slēdžiem, izņemto drošinātāju ligzdām, gaisvadu un kabeļu līnijām, atdalītāju nožogojuma, kurus darbina ar izolētājstieni.
	Aizlieguma zīme „Aizliegts” papildinot ar skaidrojošu uzrakstu „Aizliegts atvērt” vai „Aizliegts aizvērt”	Pastāvīgi izvieto „Aizliegts atvērt” un izvieto pārvietojamu zīmi „Aizliegts aizvērt”, uz aizbīdņiem un ventiļiem, kas noslēdz gaisa pievadi gaisplūsmas slēdžu un atdalītāju pneimopiedziņām, ar kuru kļūdainu ieslēgšanu var pievadīt spriegumu darba vietā.
	Aizlieguma zīme „Nepieskarties”	Pastāvīgi izvieto uz iekārtas, iekārtas mezgliem, durtiņām, paneļiem vai citām virsmām, kurām pieskaršanās ir bīstama.
	Aizlieguma zīme „Nedzēst ar ūdeni”	Pastāvīgi izvieto elektroiekārtas izvietošanas vietās, noliktavās un citās vietās, kur aizdegšanās vai ugunsgrēka gadījumā nedrīkst lietot ūdeni.
	Aizlieguma zīme „Nepiederošām personām kustība aizliegta”	Pastāvīgi izvieto pie ieejām teritorijā, objektos, iecirkņos, uz telpu durvīm, pie bīstamām zonām, kad ieeja (pāreja) aizliegta, vai dienesta ieejas (pārejas) apzīmēšanai.

Pielikums Nr.5.

Uzņēmuma teritorijā un darba vietās lietojamās drošības zīmes ugunsdrošībai
Saskaņā ar 19.04.2016 MK not. Nr. 238 „Ugunsdrošības noteikumi”**Brīdinājuma zīmes**

1.1. Sprādzienbīstams materiāls	1.2. Oksidējoša viela	1.3. Elektrība	1.4. Spiediena balons
			
1.5. Elektroiekārtas un elektroaprīkojums sprādziendrošā izpildījumā	1.6. Sprādzienbīstama vide		
			






Piezīme. Brīdinājuma zīmei ir vienādmalu trīsstūra forma (izņemot 1.5. zīmi, kura ir vienādmalu sešstūris), melna (piemēram, RAL 9004) piktogramma uz dzeltena (piemēram, RAL 1003) fona. Dzeltenajai krāsai jāpārklāj vismaz 50 % no zīmes virsmas platības.

Aizlieguma zīmes

Smēķēšana un atklāta liesma aizliegta	Smēķēt aizliegts	Kurināt ugunsgrāku aizliegts	Nedzēst ar ūdeni
			

Piezīme. Aizlieguma zīmei ir apļveida forma, melna (piemēram, RAL 9004) piktogramma uz balta (piemēram, RAL 9003) fona ar sarkanu (piemēram, RAL 3001) apmali un joslu, kas 45 % leņķī šķērso piktogrammu no kreisās puses uz labo. Sarkanajai krāsai jāaizņem vismaz 35 % no zīmes virsmas platības.

Ugunsdzēsības ūdensņemšanas vietu zīmes

3.1. Savienojamo cauruļvadu noslēdzamais aizbīdnis	3.2. Ugunsdzēsības ūdens tīlpnes un ūdens ņemšanas vietas atrašanās vieta	3.3. Ūdens ugunsdzēsības hidrants	3.4. Putu šķīduma ugunsdzēsības hidrants
			
3.5. Ugunsdzēsības ūdensņemšanas vieta			
			

Piezīmes. 1. Ugunsdzēsības ūdensņemšanas vietas zīmei ir kvadrāta forma, balta (piemēram, RAL 9003) piktogramma uz sarkana (piemēram, RAL 3001) fona. Sarkanajam fonam jāaizņem vismaz 50 % no zīmes virsmas platības.

2. 3.2., 3.3. un 3.4. zīmes apzīmējumi:

V – ugunsdzēsības ūdenstilpnes tilpums kubikmetros (minimālais burtu augstums – 40 mm);

C vai S – cilpveida vai strupzara ūdensvads (minimālais burtu augstums – 20 mm);

9999 – hidranta numurs (minimālais augstums – 20 mm);

hidranta tips – Rīgas (R), Maskavas (M), Tallinas (T), Ekspo (E);

300 – ūdensvada iekšējais diametrs milimetros (minimālais ciparu augstums – 30 mm);

10,5 – attālums metros no zīmes līdz hidrantam (minimālais ciparu augstums – 30 mm);

UH – ūdens ugunsdzēsības hidrants (minimālais burtu augstums – 40 mm);





PH – putu šķiduma ugunsdzēsības hidrants (minimālais burtu augstums – 40 mm).

Ugunsdzēsības līdzekļu zīmes

4.1. Ugunsdzēsības aprīkojums un līdzekļi	4.2. Stacionārās ugunsdzēsības sistēmas sausais cauruļvads	4.3. Ugunsdzēsības aparāts	4.4. Ugunsdzēsības krāns ar šļūteni
			
4.5. Virziens uz ugunsdzēsības līdzekļu atrašanās vietu (lieto kopā ar 4.1., 4.2., 4.3., 4.4. vai 4.6. zīmi)	4.6. Uguns aizsardzības sistēmas manuālā iedarbināšanas ierīce		
			
4.7. Ugunsgrēka gadījumā zvanīt		4.8. Ugunsgrēks	
			

Piezīme. Ugunsdzēsības līdzekļu zīmei ir kvadrāta forma (izņemot 4.7. un 4.8. zīmes), balta (piemēram, RAL 9003) piktogramma uz sarkana (piemēram, RAL 3001) fona. Sarkanajam fonam jāaizņem vismaz 50 % no zīmes virsmas platības.

Cilvēku kustības virziena zīmes

5.1. Evakuācijas izeja	5.2. Durvis evakuācijas ceļā	5.3. Virziens uz evakuācijas izeju	5.4. Virziens uz evakuācijas izeju cilvēkiem ar kustību traucējumiem
			
Izvieta evakuācijas izejā (izeja no būves, pa kuru var nokļūt ārpus būves). Var izmantot kopā ar 5.2. un 5.4. zīmi	Izvieta virs durvīm vai uz durvīm evakuācijas ceļā. Var izmantot kopā ar 5.3. un 5.4. zīmi	Izvieta evakuācijas ceļā, norādot evakuācijas kustības virzienu. Lieto kopā ar 5.2. un 5.4. zīmi. Bultas virzienu zīmē maina atkarībā no evakuācijas kustības virziena	Izvieta evakuācijas ceļā, kas paredzēts cilvēkiem ar kustību traucējumiem. Lieto kopā ar 5.1., 5.2. vai 5.3. zīmi


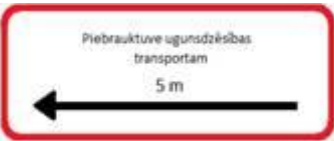
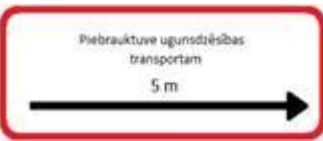
Piezīme. Cilvēku kustības virziena zīmei ir taisnstūra vai kvadrātveida forma, balta (piemēram, RAL 9003) piktogramma uz zaļa (piemēram, RAL 6032) fona. Zaļajam fonam jāaizņem vismaz 50 % no zīmes virsmas platības.

Rīkojuma zīmes

6.1. Sazemēt	6.2. Jālieto antistatiski apavi
	

Piezīme. Rīkojuma zīmei ir aplveida forma, balta (piemēram, RAL 9003) piktogramma uz zila (piemēram, RAL 5005) fona. Zilajam fonam jāaizņem vismaz 50 % no zīmes virsmas platības.

Zīmes ugunsdzēsības transportam

7.1. Piebrauktuve ugunsdzēsības transportam. Apstāšanās vai stāvēšanas ierobežojums pa labi un pa kreisi no zīmes	7.2. Piebrauktuve ugunsdzēsības transportam. Apstāšanās vai stāvēšanas ierobežojums pa kreisi no zīmes	7.3. Piebrauktuve ugunsdzēsības transportam. Apstāšanās vai stāvēšanas ierobežojums pa labi no zīmes
		

7.4. Vieta ugunsdzēsības transportam

Piezīme. Ugunsdzēsības transportam paredzētajai zīmei ir taisnstūra forma, melni (piemēram, RAL 9004) vārdi vai piktogramma uz balta (piemēram, RAL 9003) fona ar sarkanu (piemēram, RAL 3001) bultu un apmali.

8. Ugunsdrošībai lietojamo zīmju minimālie izmēri atkarībā no redzamības attālumā

Maksimālais redzamības attālums (m)	Aplis (apļa diametrs mm)	Kvadrāts (kvadrāta malu garums mm)	Vienādmalu trijstūris (trijstūra malu garums mm)	Taisnstūris (taisnstūra malu garums mm)
Līdz 5 m	50	50 x 50	50	50 x 100
Līdz 10 m	100	100 x 100	100	100 x 200
Līdz 15 m	150	150 x 150	150	150 x 300
Līdz 20 m	200	200 x 200	200	200 x 400

Piezīme. Zīmes izmēri, krāsojums un fotometrija nodrošina tās saskatāmību un saprotamību.